

Praktilised juhised, kuidas käsitleda koroonaviiruse (COVID-19) leviku ja eriolukorra piirangute mõju Eesti finantsaruandluse standardi kohaselt koostatud raamatupidamise aastaaruandes.

Koroonaviiruse ja eriolukorra piirangute (edaspidi COVID-19) mõju käsitlemisel raamatupidamises peab ettevõtte juhtkond esmalt analüüsima, kas tegu on korrigeeriva või mittekorrigeeriva aruandekuupäeva järgse sündmusega (vt RTJ 1.98-102).

Kuna koroonaviiruse ulatuslikum levik toimus ja eriolukord Eestis kehtestati 2020. aastal, siis on tõenäoliselt enamike Eesti ettevõtete jaoks, kelle majandusaasta lõppes 31.12.2019, tegemist mittekorrigeeriva sündmusega. Seetõttu käsitleme käesolevates juhistes üksnes olukordi, kus juhtkonna hinnangu kohaselt on COVID-19 mõju puhul tegemist mittekorrigeeriva sündmusega.

Mittekorrigeerivate sündmuste mõju ei kajastata lõppenud aruandeperioodi bilansis ja kasumiaruandes, vaid avaldatakse lisades, juhul kui nad on olulised (vt RTJ 1.101, vt ka olulisuse printsiip RTJ 1.41-46 ja avalikustamise printsiip RTJ 1.59-60). Praegu koostatavates 2019. aasta raamatupidamise aastaaruannetes peaksid need ettevõtted, kelle tegevus on COVID-19 tõttu oluliselt mõjutatud, koostama eraldi lisa aruandekuupäeva järgsete sündmuste kohta. Selle lisa sisustamine ja ülesehitus oleneb konkreetse ettevõtte eripärast ja eeldab, et juhtkond on eelnevalt analüüsinud COVID-19 mõju sh: a) ettevõtte äritegevusele (nt nõudluse muutus ettevõtete toodetele, toorainete ja muude sisendite tarned, äritegevuse kasumlikkuse muutus), b) ettevõtte omanike otsustele seoses ettevõtte jätkumisega, c) olulistele finantseerijatele ja/või regulaatoritele, d) relevantsetele arvestusvaldkondadele (varade hindamine, eraldiste moodustamine, (laenu)kohustiste klassifitseerimine) ja e) tegevuse jätkuvusele (st kas eksisteerib oluline ebakindlus ettevõtte tegevuse jätkuvuse osas või kas ettevõtte ei ole jätkuvalt tegutsenud).

Audiitorkogu metodoloogiakomisjonilt on küsitud nõ võimalikke näidissõnastusi, mida juhtkond võib enda seisukoha kujundamisel kasutada aruandekuupäeva järgsete sündmuste lisa koostamisel. Kuna iga näidissõnastuse kasutamise puhul on oht, et see konkreetse aruandesse ja/või situatsiooni mingil põhjusel ei sobi, siis juhib Audiitorkogu metodoloogiakomisjon tähelepanu, et alltoodud näited on mõeldud vaid inspiratsiooniks ning Audiitorkogu ei vastuta mistahes tagajärgede eest, mis nende kasutamisega võivad kaasneda.

Punktid 1-3 on mõeldud abistamiseks ettevõtete aruandekuupäeva järgsete sündmuste lisa üldosa sisustamisel; punkt 4 olukorras, kus esineb oluline ebakindlus ettevõtte tegevuse jätkuvuse osas või ettevõtte ei ole jätkuvalt tegutsenud; ning punkt 5 annab juhised aruandekuupäeva järgsete sündmuste lisa ettevõttepõhise osa sisustamisel.

1. Aruandekuupäeva järgsete sündmuste lisa üldosa – üldine olukorra kirjeldus

Näide #1.1

2020. aasta alguses kinnitati uue koroonaviiruse (COVID-19) olemasolu ja praeguseks on see levinud üle kogu maailma, sealhulgas Eestisse, põhjustades eriolukorra väljakuulutamise ning probleeme ettevõtetele ja majandustegevusele.

Näide #1.2

Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO) sai Hiinast esimesed teated uue koroonaviiruse (COVID-19) kohta 2019. aasta detsembris. 2020. aasta esimeste kuude jooksul on see viirus levinud üle kogu maailma, 11. märtsil 2020 kuulutas WHO viiruspuhangu pandeemiaks. Paljudes riikides on välja kuulutatud eriolukord. Pandeemia on põhjustanud majandusele ja ettevõtetele ulatuslikke probleeme.

2. Aruandekuupäeva järgsete sündmuste lisa üldosa – hinnang, kas juhtkond käsitleb COVID-19 mõju korrigeeriva või mittekorrigeeriva sündmusena

Kui tegu ei ole korrigeeriva sündmusega¹:

Näide #2.1

Ettevõtte käsitleb seda haiguspuhangut ja eriolukorda mittekorrigeeriva aruandekuupäeva järgse sündmusena.

3. Aruandekuupäeva järgsete sündmuste lisa üldosa – hinnang, kas COVID-19 mõju on oluline ettevõtte äritegevusele

Tegevusvaldkonniti võib COVID-19 mõju olla erinev. Kui mõju on oluline, tuleb see lisades avalikustada (RTJ 1.101), sh avalikustatakse COVID-19 kvantitatiivne mõju, kui see on usaldusväärset mõõdetav, otstarbekas ja võimalik mõistliku kulu või pingutusega (vt ka Tasakaal informatsiooni kogumiseks tehtavate kulutuste ja informatsioonist saadava kasu vahel RTJ 1.63-64).

Kui COVID-19 mõju tekitab olulise ebakindluse ettevõtte jätkuvuse suhtes või ettevõtte ei ole jätkuvalt tegutsev, siis seda peab käsitlema eraldi (vt punkt 4).

Kui ettevõtte ei ole oluliselt mõjutatud:

Näide #3.1

Jälgime olukorda hoolikalt ja praegusele positsioonile tuginedes ei avalda see märkimisväärset negatiivset mõju meie tegevusele. Kuna olukord on ebakindel ja kiiresti arenev, ei pea me otstarbekaks kvantitatiivse hinnangu andmist haiguspuhangu võimaliku mõju kohta ettevõttele ja tema finantsnäitajatele.

Kui ettevõtte on oluliselt mõjutatud:

Näide #3.2

Koroonaviiruse pandeemia mõju ettevõttele on oluline tulenevalt */siin täpsustada, millega seoses nii juhtunud on, kas näiteks konkreetset piirangud vm. /* ning viiruse tõkestamisele järgnevast üldisest majanduslangusest, kuid käesoleva raamatupidamise aastaaruande koostamise ajal ei ole seda mõju võimalik kvantitatiivselt hinnata. Ettevõtte juhtkond analüüsib praeguste arengute mõju ning */sisestada edasised tegevused/*.

4. Olukord, kui esineb oluline ebakindlus ettevõtte jätkuvuse suhtes või ettevõtte ei ole jätkuvalt tegutsev

Kui tegevuse jätkuvuse suhtes esineb oluline ebakindlus, nõuab olukord avalikustamist kooskõlas RTJ 15ga (vt RTJ 15.16) ning olukorrad, kus ettevõtte lõpetab tegevuse järgneva 12 kuu jooksul, tuleb aruanne koostada lähtudes RTJ 13 põhimõtetest.

5. Aruandekuupäeva järgsete sündmuste lisa ettevõtte-põhine osa – näited võimalikest asjaoludest, mida arvesse võtta aruandekuupäeva järgsete sündmuste analüüsimisel ja vastava lisa koostamisel

Lisame näitena asjaolusid, millega juhtkond võib arvestada COVID-19 ja erikorra mõju hindamisel. Need küsimused võivad olla abiks ka audiitoritele COVID-19 käsitlemiseks oma töövõttude läbiviimisel, juhtkonna hinnangu analüüsimisel ja enda töö dokumenteerimisel. Näidete loetelu pole ammendav

¹ Kui tegu on korrigeeriva sündmusega, siis selliste sündmuste mõju kajastatakse lõppenud aruandeperioodi bilansis ja kasumiaruandes, käesolev juhend käsitleb üksnes neid olukordi, kus tegu ei ole korrigeeriva sündmusega

ning vajab iga ettevõtte puhul individuaalset lähenemist, arvestades auditeeritava ettevõtte tegevuse eripära.

- Tarneahela katkestused ja/või olulised viivitused, mis võivad mõjutada sisendite hankimist või nende kulukust (nt viivitused / suutmatus toodet hankida);
- Tulude ja/või (neto)rahavoogude vähenemine (nt kliendi nõudluse vähenemise tõttu);
- Oluliste kliendi- või tarnelepingute sätted (nt mis võivad põhjustada karistusi või oluliste klientide kaotuse);
- Tavapäratult suured muutused varade väärtuses ja/või hindades;
- Likviidsusprobleemid (nt võimaliku suutmatus tõttu koguda piisavalt raha järgmise 12 kuu toimingute rahastamiseks);
- Krediidireitingu alandamine või muud tegurid, mis võivad negatiivselt mõjutada ettevõtte suutlikkust saada piisavat rahastamist;
- Laenukovenantide rikkumine ja sellest tulenevad laenuandja õigused laen ennetähtaegselt tagasi kutsuda;
- Koondamiste ja restruktureerimiste plaanid;
- Valitsuse meetmed ja nende võimalik mõju;
- Arvestusvaldkonnad, kus arvestushinnangute eeldused ja tegelik olukord on oluliselt erinev? Olukorras, kus viirusepuhang ja selle tagajärjed ei ole korrigeerivaks sündmuseks, ei arvestata nende mõjuga aruandekuupäeva seisuga tehtud arvestushinnangutes, kuid seda asjaolu võib olla vajalik aruande lisades välja tuua.
- Millised riskid võivad veel olla?
- Omanike otsused ettevõtte jätkuvuse suhtes muutunud olukorras.